

Sygn. akt I Ca 164/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki (spr.)
Sędziowie:	Anna Kacprzyk Andrzej Kordowski
Protokolant:	Ewa Miciura

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2017 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Pułtusku

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie

z dnia 8 lutego 2017 r. sygn. akt I C 614/16

apelację oddała.

Anna Kacprzyk W. A. K.

Sygn. akt I Ca 164/17

UZASADNIENIE

Powódka T. S. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Pułtusku, wносиła o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 70.000 zł z tytułu naprawienia szkody wynikającej z wydania w stosunku do niej opinii sądowo-psychiatrycznej, poprzedzonej wykonaniem na jej osobie badań i umieszczeniem w zamkniętym Zakładzie (...). W uzasadnieniu pozwu i pismach składanych do Sądu wskazywała m.in., że została umieszczona w Szpitalu po przeprowadzeniu wobec niej, bez jej udziału postępowania przez Sąd Rejonowy w Pułtusku, przez co bezprawnie została pozbawiona wolności i prawa do obrony. Została pozbawiona praw i wolności.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazał m.in., że pozwany podmiot nie wyrządził powodce żadnej szkody.

Sąd Rejonowy w Zambrowie wyrokiem z 8.02.2017 r. w sprawie I C 614/16 oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, wobec powódki w 1998 r. było prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Pułtuskach w sprawie Ds. 144/98 postępowanie przygotowawcze w przedmiocie popełnienia przestępstwa groźby karalnej. Postępowanie prokuratorskie zakończyło się skierowaniem do Sądu Rejonowego w Pułtuskach wniosku z dnia 28.08.1998 r. o umieszczenie wówczas podejrzanej – powódki w szpitalu psychiatrycznym. Przed tym Sądem odbyło się postępowanie w sprawie sygn. akt II Ko 106/98, w którego toku Sąd postanowieniem z dnia 21.10.1998 r. dopuścił dowód z opinii biegłego psychologa na okoliczność, czy względy psychologiczne przemawiają za umieszczeniem w szpitalu psychiatrycznym. Na tej podstawie powódka została poddana badaniu przez biegłego psychologa, który następnie wydał w sprawie II Ko 106/98 opinię. Biegły w opinii stwierdził u powódki chorobę psychiczną, jednocześnie stwierdził, że nie poddaje się ona leczeniu ani nie wyraziła zgody na przeprowadzenie wobec niej całościowego badania. W toku postępowania przed Sądem w Pułtuskach o stanie zdrowia powódki wypowiedzieli się także dwaj lekarze psychiatrzy, stwierdzając możliwość ponownego popełnienia przez nią przestępstwa. Postanowieniem z dnia 15.03.1999 r. Sąd Rejonowy w Pułtuskach stosował wobec powódki środek zabezpieczający – umieszczenia jej w SP ZOZ Szpitala Wojewódzkiego dla Nerwowo i Psychicznie (...) w P.. W trakcie trwania tego środka, Sąd nadzorujący uzyskiwał informacje ze Szpitala na okoliczność aktualnego stanu zdrowia powódki. W dniu 15.03.2001 r. dopuszczono wobec niej kolejną opinię biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii na okoliczność aktualnego stanu zdrowia. Biegli zalecili kontynuowanie leczenia i postanowieniem z dn. 26.04.2001 r. sygn. akt II Ko 53/01 Sąd Rejonowy w Pułtuskach przedłużył (kolejny raz) stosowanie środka zabezpieczającego. Postanowieniem z dnia 27.08.2001 r. w sprawie IV Kz 3/01 Sąd Okręgowy w Łomży Ośrodek (...) w O. uchylił to postanowienie i postanowił o zwolnieniu powódki ze Szpitala.

Przed Sądem Okręgowym w Łomży powódka pozwem z dnia 18.02.2010 r. wystąpiła o zapłatę kwoty 75 tys. zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną z poddaniem jej osobie badaniu psychologicznemu i psychiatrycznemu. Wyrokiem z dnia 16.05.2011 r. w sprawie I C 8/11 Sąd ten oddalił powództwo. Na skutek wniesionej przez powódkę apelacji, Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 20.10.2011 r. w sprawie I ACa 446/11 oddalił apelację.

Sąd Rejonowy wskazał, że powódka niewątpliwie w sprawie karnej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Pułtuskach była poddana badaniom psychologicznym i psychiatrycznym. Postępowanie to było prowadzone w oparciu o obowiązujące wówczas przepisy procedury karnej oraz w oparciu o przesłanki przepisów prawa karnego materialnego.

Sąd Rejonowy podał, że roszczenie powódki o zapłatę odszkodowania należy rozpatrywać w kontekście przesłanek z art. 417 § 1 k.c. zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Z przepisu tego wynika, że przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa są: - szkoda - wyrządzenie tej szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie, oraz – istnienie adekwatnego związku przyczynowego takiego działania lub zaniechania ze szkodą.

Sąd Rejonowy podkreślił, że każda z powyżej wskazanych przesłanek wymaga udowodnienia, wykazania jej zaistnienia, przez stronę powodową stosowanie do art. 6 k.c.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że w niniejszej sprawie powódka osobiście na rozprawie jak i w składanych do Sądu pismach procesowych, wskazywała na szkodę, która powstała w związku z toczącym się przeciwko niej postępowaniem karnym przed Sądem Rejonowym w Pułtuskach. Jednakże w żaden obiektywny sposób nie była w stanie wykazać, jakimikolwiek dowodami, powstania szkody. Sąd nie mógł się oprzeć tylko na jej, nie poparte dowodami, twierdzenia. Nadto powódka nie wykazała dowodami zakresu owej szkody. Powódka jedynie podnosiła, że domaga się odszkodowania w danej kwocie nie wykazując, że poniosła stratę w takiej wysokości, czy też utraciła korzyści, opiewające na żądaną kwotę.

Ponadto Sądy Rejonowy zwrócił uwagę, że analizując akta sprawy Sądu Rejonowego w Pułtusku, nie sposób dopatrzeć się uchybień procesowych w prowadzonym wobec powódki postępowaniu, w tym związanych z zastosowaniem wobec niej środka zabezpieczającego. Działania Sądu były działaniami opartymi na obowiązującej wówczas procedurze, dotyczy to także dopuszczenia dowodu z pisemnej opinii biegłego oraz wysłuchania opinii ustnej. Nadto Sąd nadzorujący wykonanie środka zabezpieczającego postępował zgodnie z obowiązującą procedurą, zasięgając aktualnych opinii o stanie zdrowia powódki. Tym bardziej powódka nie wykazała związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy toczącym się postępowaniem a szkodą.

Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie udowodniła zarówno powstania szkody, jej zakresu, jak i nieprawidłowości i bezprawności działań czy zaniechań Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Pułtusku, prowadzącego sprawę powódki o zastosowanie środka zabezpieczającego.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka T. S., zarzucając mu rażące naruszenie prawa, nie rozpoznanie istoty sprawy, nie wydanie opinii biegłych, błędne ujęcia kwalifikacji prawnej roszczenia, przyjęcie za zgodne z prawdą twierdzeń pozwanego, nie rozpoznanie pism powódki.

Z wniosku apelacji wynika, że skarżąca wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 70.000 zł ewentualnie o ponowne rozpoznanie sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Z treści pozwu, złożonych przez powódkę pism procesowych oraz jej wyjaśnień informacyjnych złożonych na rozprawie w dniu 11 sierpnia (k. 281-283) wynika, że powódka kwestionowała zgodność z przepisami prawa przebieg postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Pułtusku sygn. akt II Ko 106/98 i umieszczenie jej w szpitalu psychiatrycznym. Z treści jej pism i wypowiedzi wynika, że zdaniem powódki w sprawie tej nie zapadła opinia biegłych, która mogłaby stanowić prawną podstawę przymusowego umieszczenia jej w szpitalu. Powódka domagała się wzruszenia postanowienia zapadłego w sprawie karnej, ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego i wydania opinii przez biegłych. Wskazywała, że w związku z bezprawnym umieszczeniem jej w szpitalu psychiatrycznym poniosła ona szkodę w postaci pozbawienia jej możliwości pozyskania środków finansowych, nie mogła płacić za mieszkanie. Posiada ona zadłużenie ponad 20.000 zł z tytułu kosztów sądowych oraz 50.000 zł z odsetkami z tytułu nieuiszczonych opłat za mieszkanie.

W kontekście twierdzeń powódki Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił podstawę prawną jej żądania wskazując na art. 417 § 1 k.c., który przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako „niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej”. Stanowi więc on ogólną podstawę odpowiedzialności władz publicznych za ich władcze działania. Odpowiedzialność władz publicznych dotyczy ich działań i zaniechań.

Sąd Rejonowy rozpoznający roszczenie powódki o odszkodowanie w związku z umieszczeniem jej w sprawie II Ko 106/98 w szpitalu psychiatrycznym mógł jedynie zbadać, czy w sprawie łącznie zaistniały przesłanki z art. 417 § 1 k.c., a więc, czy zaistniała bezprawność rozumiana jako niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego, czy zaistniała szkoda wyrządzona przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności i wystąpił normalny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zachowaniem funkcjonariusza. Powódka występując o ochronę jej praw w niniejszym postępowaniu nie mogła domagać się wznowienia postępowania karnego, w którym zapadło kwestionowane przez nią postanowienie o umieszczeniu jej w szpitalu psychiatrycznym tytułem środka zabezpieczającego. Wznowienie postępowania karnego oraz kwestie związane ze wzruszalnością orzeczeń zapadłych w sprawach karnych uregulowane są bowiem odrębną procedurą.

Mając powyższe na uwadze nie zasługiwał zatem na uwzględnienie zarzut nierozpoznania przez Sąd Rejonowy istoty sprawy. Nierozpoznanie istoty sprawy polega na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo

pominięciu merytorycznych zarzutów pozwanego. Oznacza to niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną okoliczności faktycznych, stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22; z dnia 9 stycznia 2001 r., I PKN 642/00, OSNAPiUS 2002, Nr 17, poz. 409, z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004, Nr 3, poz. 46; z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP, 2003 Nr 3, poz. 36; z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02, LexPolonica nr 405129). W sprawie taka sytuacja nie miała miejsca. Sąd Rejonowy rozważył okoliczności niezbędne do rozpoznania sprawy w aspekcie prawidłowo ustalonej podstawy materialnoprawnej powództwa, tj. art. 417 § 1 k.c.

W zakresie koniecznym do rozstrzygnięcia sprawy Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne. Ustalenia faktyczne przeczą twierdzeniom powódki, że na skutek nieprawidłowości zaistniałych w toku postępowania II Ko 106/98 powódka bezprawnie została umieszczona w szpitalu psychiatrycznym. W szczególności, wbrew twierdzeniom powódki podstawą umieszczenia powódki w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpitala Wojewódzkiego dla Nerwowo i Psychicznie (...) w P. była opinia biegłych psychiatrów, która została wydana na etapie postępowania przygotowawczego oraz opinii biegłego psychologa, której zasięgnął Sąd Rejonowy w Pułtusku. Ponadto w sprawie II Ko 106/98 Sąd Rejonowy w Pułtusku na rozprawie wysłuchał biegłych psychiatrów i psychologa osobiście. Umieszczenie powódki w szpitalu psychiatrycznym poprzedzone zostało uzyskaniem wszystkich niezbędnych ku temu dowodów. Powódka umieszczona została w szpitalu psychiatrycznym przy spełnieniu przesłanek zastosowania środka zabezpieczającego zgodnie z ówczesnie obowiązującym art. 98 k.k., który stanowił że Sąd może orzec przewidziany w tym rozdziale środek zabezpieczający związany z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym tylko wtedy, gdy jest to niezbędne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego związanego z jego chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym lub uzależnieniem od alkoholu lub innego środka odurzającego; przed orzeczeniem tego środka sąd wysłuchuje lekarzy psychiatrów oraz psychologa.

W sprawie zatem nie zaistniała przesłanka niezgodne z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, której zaistnienie było konieczne do uwzględnienia powództwa. Stanowisko Sądu Rejonowego, zgodnie z którym akta sprawy Sądu Rejonowego w Pułtusku nie wykazują uchybień procesowych w prowadzonym wobec powódki postępowaniu, jest prawidłowe i uzasadnione w świetle dołączonych do niniejszej sprawy akt II Ko 106/98.

Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy trafnie wskazał, że powód nie wykazała zaistnienia po jej stronie szkody. Ciężar dowodu co do zaistnienia przesłanek odpowiedzialności wynikającej z art. 417 § 1 k.c., a zatem i szkody spoczywał, zgodnie z art. 6 k.c. na powódce. Powódka powyższemu obowiązkowi nie sprostała. Same twierdzenie powódki w tej mierze nie mogły odnieść oczekiwanego przez nią skutku procesowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k.p.c. apelację T. S. oddalił jako bezzasadną.